

บทที่ 1.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ประชาชนชาวไทยก็เริ่มมีสิทธิเสรีภาพในการพูดและการเขียนมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพทางสื่อมวลชน ถึงแม้จะไม่อาจเทียบเท่าในปัจจุบัน แต่เหตุการณ์ดังกล่าว ก็ถือได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และเป็นนิมิตหมายที่ตักตวงการสื่อสารมวลชนที่เริ่มมีบทบาทตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยเฉพาะทางด้านหนังสือพิมพ์ที่มีอิสระมากกว่าสื่ออื่น เพราะมีเอกชนเป็นเจ้าของกิจการ รองลงมาก็คือสื่อวิทยุกระจายเสียงแต่ก็ไม่มีอิสระมากนัก เพราะยังมีหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของกิจการ และยังมีกฎหมายควบคุมอยู่อย่างค่อนข้างเคร่งครัดพอสมควร

สำหรับด้านวิทยุโทรทัศน์นั้น ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานบริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2496 ใช้ชื่อว่า "แผนกวิทยุโทรทัศน์" ขึ้นกับกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อดำเนินการทดลองส่ง-รับ วิทยุโทรทัศน์ ฝึกเจ้าหน้าที่และประชาสัมพันธ์กิจการวิทยุโทรทัศน์ ขณะเดียวกันก็ได้มีมติการจัดตั้ง "บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด" ขึ้นเป็นรัฐวิสาหกิจ เพื่อดำเนินการกิจการวิทยุโทรทัศน์ และในวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2498 "สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวี ช่อง 4" ของ บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ก็เริ่มส่งวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำจากห้องส่ง บางขุนพรหมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมี จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีใน

ขณะนั้นเป็นประธานในพิธีเปิด โดยการส่งในครั้งแรกเป็นระบบขาว-ดำ 525 เส้น

หลังจากนั้น ก็ได้มีการขยายโครงการกิจการวิทยุโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น โดยมีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ซึ่งในช่วงแรกๆ นั้น การนำเสนอรายการโทรทัศน์ของไทย จะเน้นในด้านบันเทิงเป็นหลัก การเสนอข่าวสารยังมีน้อยมาก โดยเฉพาะการที่จะใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อจัดรายการ หรือวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการเมืองแทบจะไม่มี เมื่อเทียบกับการนำเสนอทางวิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ซึ่งมีโอกาสมากกว่า

รายการที่เปิดโอกาสให้อภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง โดยเชิญผู้มีชื่อเสียงและรับผิดชอบต่อประเด็นนั้น ๆ มาชี้แจงแสดงเหตุผล ซึ่งเริ่มเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2524 นั้น คือรายการ "สนทนาปัญหาบ้านเมือง" ผลิตโดยกองทัพบกออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 ซึ่งรูปแบบ และเนื้อหาของรายการ เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนว่า เป็นรายการที่กองทัพบกใช้เป็นเครื่องมือเสนอความคิดเห็นเฉพาะที่ตรงกับตนคิด และต้องการเท่านั้น ซึ่งในช่วงปกติจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีอำนาจฝ่ายรัฐบาล เข้ามามีบทบาทในรายการเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ หรือเกิดความขัดแย้งด้านความคิดระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ ก็จะนำผู้มีอำนาจทางกองทัพมาใช้รายการนี้ เป็นสื่อวิพากษ์วิจารณ์หรือต่อต้านฝ่ายรัฐบาล และรายการนี้ก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าฟังซักถามปัญหาได้

ในปัจจุบันรายการ "สนทนาปัญหาบ้านเมือง" ถึงแม้ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการให้มีสีสันและมีความเป็นทางการน้อยลง โดยการดึงเอาบุคคลที่มีชื่อเสียงจากสาขาอาชีพต่างๆ ทั้งนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน นักธุรกิจ

เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการจัดรายการดังกล่าว โดยใช้สโลแกนของรายการในลักษณะนำเสนอตัวเองว่า "...พลิกรูปแบบใหม่ โกล้ชิดปัญหา เพชฌฆาตอย่าง ท้าทาย" เป็นการแนะนำรายการให้เห็นว่า เป็นรายการที่มีเนื้อหาที่เจาะลึกและทันสมัย เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการซักถามข้อข้องใจได้ทั้งตัววิทยากรและผู้เข้าฟัง รวมทั้งการนำเสนอเรื่องสนทนาที่ทันสมัย และเป็นที่สนใจในขณะนั้น และที่น่าสังเกตก็คือ ได้มีการเลี้ยงที่จะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับกองทัพหรือสถาบันทหารโดยตรง ไม่ว่าจะ เป็นเหตุการณ์ปกติ หรือเกิดความขัดแย้งทางการเมืองก็ตาม

แต่แม้ว่ารูปแบบรายการ "สนทนาปัญหาบ้านเมือง" จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของรายการก็ตามที แต่เนื่องจากรายการนี้ดำเนินการโดยกลุ่มนายทหารเป็นหลักและมีพลเรือนเป็นกรรมการเข้าร่วมด้วย ดังนั้น เมื่อรายการนี้เป็นรายการของกองทัพบกซึ่งเป็นกลไกของรัฐ จึงถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าสื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารอย่างอิสระและมีบทบาทในการชี้แนะและตรวจสอบสภาพแวดล้อมอย่างที่ควรจะเป็นหรือไม่ หรือว่ารายการนี้เป็นเครื่องมือของเจ้าของสื่อ ซึ่งก็คือกองทัพและรัฐบาลที่จะใช้เพื่อสอดแทรกอุดมการณ์เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรมของกลุ่ม (บุติกา อารีกุล, 2534:5-6)

ต่อมาประมาณกลางปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นยุคของรัฐบาลภายใต้การนำของ นาย อานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีรายการสนทนาที่มีลักษณะคล้าย ๆ รายการสนทนาปัญหาบ้านเมืองเกิดขึ้นใหม่อีกรายการหนึ่ง คือ รายการ "มองต่างมุม" ซึ่งแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ช่อง 11 หรือ สทท.11) ทุกวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา

20.30 - 21.30 น. รวมเวลา 1 ชั่วโมงเต็ม โดยใช้สโลแกนของรายการ
 ในลักษณะนำเสนอตัวเองว่า เป็นรายการที่แสดงถึง "ตลาดความคิดเสรี เวที
 ประชาชน" ดำเนินรายการ โดย ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

รูปแบบรายการ "มองต่างมุม" นี้ จะมีความแตกต่างจากรายการ
 สนทนาปัญหาบ้านเมือง ก็คือ วิทยากรที่เชิญมาร่วมรายการจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมี
 ชื่อเสียงในสาขาอาชีพต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย นักการเมือง นักธุรกิจนักวิชาการ
 นักสื่อสารมวลชน ผู้นำท้องถิ่นหรือศิลปิน มีประสบการณ์ ความรู้ และแนวความคิด
 ที่แตกต่างกัน และที่สำคัญคือเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมรายการซักถามและตั้งกระทู้กับ
 วิทยากรโดยไม่มีกำหนดหัวข้อสนทนา. อีกทั้งผู้ซักถามและผู้เข้าชมรายการอื่นๆ
 สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ด้วย รายการนี้ได้รับความนิยมอย่างสูง
 จากผู้ชมรายการหนึ่ง และอาจกล่าวได้ว่า รายการ "มองต่างมุม" เป็นรายการ
 ที่มีรูปแบบแปลกใหม่ ซึ่งแตกต่างกับรายการอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน และอาจถือ
 ได้ว่าเป็นรายการที่มีส่วนทำให้เกิดรายการประเภทสนทนาทางการเมืองที่เปิด
 กว้างทางด้านการแสดงความคิดเห็น ที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นอีกหลายรายการ
 ซึ่งมีผลทำให้ผู้ชมหันมาให้ความสนใจกับรายการประเภทสนทนาที่เรียกว่า "ทอล์ค
 โชว์"(Talk Show) มากกว่าแต่ก่อน ยิ่งกว่านั้นคำว่า "มองต่างมุม" หรือ
 "มุมมอง" ได้กลายเป็นคำยอดนิยมที่ติดปากประชาชน รวมทั้งสื่อต่างๆ นิยมนำไป
 ใช้พูดและเขียน เมื่อต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยปกติการจัดทำรายการโดยทั่วไป โดยเฉพาะรายการที่เปิด
 โอกาสให้แสดงความคิดเห็น มักมีการตั้งหัวข้อเรื่องกันไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นการ
 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชมได้ติดตาม และขณะเดียวกัน ก็เปิดโอกาสให้วิทยากรที่รับเชิญ

นำเสนอรายการ ไม่ว่าจะ เป็นอิทธิพลทางการเมือง ผู้มีอำนาจในการควบคุมสื่อนโยบายของสถานี ตัววิทยากรหรือแม้แต่ตัวผู้จัดรายการเอง ซึ่งทำให้บางครั้งที่ผู้บริหารสถานี ต้องมีความลำบากใจอย่างมาก สำหรับการพิจารณาในการใช้กลยุทธ์หรืออำนาจในการตัดสินใจต่อการนำเสนอเนื้อหารายการมองต่างมุมนี้ เพื่อให้ออกอากาศได้อย่างอิสระ เต็มที่เหมือนกับรายการอื่น ๆ ทั่วไป

ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า รายการมองต่างมุมเป็นรายการที่ค่อนข้างท้าทายสำหรับคนในสังคมไทย ที่จะใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพิสูจน์ให้เห็นว่า รายการนี้ สามารถทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้หรือไม่ เพราะไม่ว่าจะ การตั้งคำถาม การเชิญวิทยากรที่ต่างสาขาอาชีพและประสบการณ์ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ตามวัตถุประสงค์ของรายการที่ได้ตั้งไว้ บ่อมอาจนำไปสู่ทัศนคติที่แตกต่าง ซึ่งรวมไปถึงการที่ต้องอดทนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง จนแม้กระทั่งการพบกับคำตอบที่แตกต่างกันด้วย แต่คุณลักษณะดังกล่าวนี้ ก็คือหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

หากเราได้ย้อนกลับไปมองด้านสังคมไทยในอดีต จะพบว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยชนชั้นหรือความสูงต่ำของสถานภาพ จนอาจเรียกได้ว่าเป็นสังคมที่ถือชนวรรณะ ที่เป็นเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากครอบครัวไทยแต่เดิม มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกหลายชั่วอายุคน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูกหลาน อยู่ในบ้านเดียวกัน หัวหน้าครอบครัวซึ่งมักหมายถึง ผู้ที่มีอาวุโสสูงสุด เป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆภายในครอบครัว สมาชิกอื่น ๆ มีความยำเกรง ไม่สามารถโต้แย้งได้ ระบบครอบครัวเช่นนี้ ได้วิวัฒนาการรูปแบบมาเป็นการปกครองระบบเจ้าขุนมูลนาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อความ

สัมพันธ์ทางสังคมของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน ทำให้เกิดพฤติกรรมการยกย่อง
ผู้ใหญ่ หรือผู้มีอำนาจขึ้น

ผู้ใหญ่จะอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เชื่อฟัง ไม่ได้เพียงผู้ใหญ่ให้มีสัมมา
การวะ รู้จักที่ต่ำที่สูง เด็กจะได้รับการสั่งสอนให้เชื่อฟังรุ่นที่ รู้จักเคารพ พี่ ป้า
น้า อา พอถึงโรงเรียนก็เคารพครู อาจารย์ พอเข้าทำงานก็ต้องเคารพผู้บังคับ
บัญชาหรือผู้อาวุโสกว่า เป็นผู้ย่อยมีหน้าที่รับฟังผู้ใหญ่ ไม่แสดงความคิดเห็นที่
โต้แย้ง สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่เคารพผู้อาวุโส ดังที่ Wilson (1966) กล่าวว่า
"คนไทยเชื่อว่าโลกมีรูปแบบการปกครองที่มีลักษณะเป็นลำดับชั้น ตามสถานภาพ
และอำนาจ... เพราะฉะนั้น "คนบางคนจึงควรปกครองและคนบางคนควรเชื่อฟัง"
และเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมือง และวัฒนธรรมการใช้อำนาจของ
สังคมไทย (เสถียร เศษประทีป 2536 : 113-114)

ในขณะที่สื่อมวลชนให้ข่าวสารที่ทันสมัยแก่คนไทย แต่ก็ไม่ทำให้คนไทย
มีแนวคิด หรือพฤติกรรมอันเป็นที่ต้องการในยุคสมัยใหม่ พฤติกรรมการรับสื่อส่วน
ใหญ่เป็นการสืบทอดพฤติกรรมทางวัฒนธรรมทั่วไป แนวคิดตามแบบดั้งเดิม และ
ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและการกระทำ ได้รับการสืบทอดมากกว่าที่จะถูก
ยกเลิก ด้วยเหตุนี้การเข้ามีส่วนร่วมในระบบการสื่อสารมวลชน จึงมีแนวโน้ม
ที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองตามแบบดั้งเดิม โดยช่วยให้มีหนทางหรือ
เครื่องมือใหม่ในการแสดงบทบาทเดิม แม้ปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้เสถียรภาพ
ทางสังคม และลักษณะอนุรักษ์นิยมทางการเมือง แต่ก็ทำให้การเรียนรู้พฤติกรรม
ใหม่ที่เน้นเรื่องความเสมอภาคระหว่างบุคคล และการแสดงความคิดเห็นโดย
เสรีในทางการเมือง อันเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับยุคสมัยใหม่ ต้องล่าช้าลง

ถ้าวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยยังคงดำเนินไปตามแบบเดิม เช่น
 ผู้น้อยเชื่อฟังโดยไม่มีข้อสงสัยแล้ว ผู้นำทางการเมืองของไทยก็จะมีอิทธิพลต่อ
 การพัฒนาและต่อการใช้สื่อมวลชนต่อไป เป็นที่เห็นชัดว่าผู้ที่มีระดับการใช้สื่อมวล
 ชนสูงในประเทศไทย คือผู้ที่มีการศึกษาคึกว่า อาศัยอยู่ในเมือง เกี่ยวข้องกับวง
 ราชการและธุรกิจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และ
 การเมืองสูง คือบุคคลที่มีอิทธิพลสูงในการส่งข่าวสาร ตีความหมายของข่าวสาร
 และคนอื่น มักมาพูดคุยหรือขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการเมืองด้วย บุคคลเหล่านี้
 สามารถควบคุมสื่อมวลชนได้ ถ้าไม่ทางตรงก็โดยทางอ้อม (เสถียร เชยประทีป
 2536 : 116-117)

จากบริบทของสังคมไทยดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า คนไทยยังมี
 พฤติกรรม และแนวความคิดแบบดั้งเดิมอยู่ เช่น การเคารพเชื่อฟังผู้ที่
 อาวุโสกว่า หรือการยกย่องผู้มีอำนาจ แม้สื่อมวลชนไทยจะมีการเสนอข่าวสาร
 ที่ทันสมัย รวดเร็ว ฉับไว แต่สื่อมวลชนก็ยังคงมีแนวโน้มในการส่งเสริมวัฒนธรรม
 ทางการเมืองแบบดั้งเดิมอยู่ และผู้นำทางการเมืองของไทยก็ยังคงมีอิทธิพลต่อ
 การพัฒนา และต่อการใช้และควบคุมสื่อมวลชนอยู่ต่อไป

ถึงแม้ขณะนี้ รายการมองต่างมุม ได้เปิดตัวเองไปแล้วก็ตาม แต่ผู้
 วิจัยก็ยังคงมีความสนใจที่จะศึกษารายการนี้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. จากลักษณะพิเศษของรายการ ท่ามกลางบริบทของสังคมโดยที่
 ไม่คุ้นเคย
2. จากการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของรายการ ที่แสดงให้เห็น
 ปฏิกริยาระหว่างรายการแบบนี้กับบริบทของสังคมไทย

3. จากการวางเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของรายการ ซึ่งมีลักษณะ
บุกเบิก ลักษณะเสรี และเป็นกลางท่ามกลางบริบทสังคมไทย
4. มุมมองของรายการมองต่างมุมในแง่ของการเป็นสื่อเพื่อพัฒนา
ประชาธิปไตย

ฉะนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยให้มาก
ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อของรัฐ คือ ช่อง 11 จึงอาจถือได้ว่า ปรัชญาการณของการ
เกิดขึ้นของ "รายการมองต่างมุม" นั้น อาจจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหนึ่งใน
หลายๆ เครื่องมือสำหรับปูพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม
ไทย ตามวัตถุประสงค์ของรายการที่ได้วางไว้เพื่อให้ทัดเทียมกับคนในประเทศ
โลกเสรีต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการใช้เครื่องมือดังกล่าว ผ่านช่องทางสื่อ
โทรทัศน์นั้น ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น ซึ่งคงจะต้องใช้เวลา และความอดทนของผู้ที่
เกี่ยวข้องอีกนานพอสมควร การศึกษาบทเรียนจากปรากฏการณ์ของการเกิดรายการ
ในลักษณะ เช่นนี้ว่า ได้มีพัฒนาการ มีปัญหา อุปสรรค และมีปัจจัยอะไรบ้างที่เข้า
มาเกี่ยวข้อง จึงน่าจะเป็นประโยชน์ของการแสวงหาแนวทางการใช้สื่อ เพื่อ
การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทยในอนาคต

ปัญหานำวิจัย

1. รายการ "มองต่างมุม" ที่นำเสนอทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง
ประเทศไทย ช่อง 11 มีความเป็นมา และมีพัฒนาการมาอย่างไร

2. มีปัจจัยภายในและภายนอกอะไร ที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอรายการ "มองต่างมุม" ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของรายการ "มองต่างมุม" ที่นำเสนอทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ตั้งแต่เริ่มรายการจนกระทั่งปิดรายการ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและภายนอก ที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอรายการ "มองต่างมุม" ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ จะจำกัดขอบเขตเพียงรายการ "มองต่างมุม" ซึ่งเริ่มออกอากาศครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม 2534 จนถึงปิดรายการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2539 เป็นเทปที่ตัดต่อและผ่านการตรวจสอบของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 เรียบร้อยแล้ว และนำออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 เท่านั้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

นียบามศัพท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ "มองต่างมุม" หมายถึง รายการประเภทสนทนา (Talk Show) และแสดงความเห็นของวิทยากรที่ได้รับเชิญ และผู้ชมที่เข้าร่วมในรายการ ซึ่งออกอากาศทุกคืนวันอาทิตย์ เวลา 20.30-21.30 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 เท่านั้น

วิทยากร หมายถึง บุคคลที่ทางผู้ผลิตรายการมองต่างมุมเชิญมาร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นในรายการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากต่างสาขาอาชีพ มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง นักวิชาการ นักธุรกิจ สื่อสารมวลชน และศิลปิน เป็นต้น โดยมาร่วมในรายการแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า 3-4 คน

ผู้ชม หมายถึง ผู้ชมที่เข้าร่วมในรายการมองต่างมุม ซึ่งอาจจะมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามหรือร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการด้วย รวมทั้งผู้ที่รับชมโทรทัศน์รายการนี้อยู่ที่บ้าน

ผู้มีอำนาจหรือมีอิทธิพลทางการเมือง หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจหรือมีอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์หรือมีอำนาจสั่งการให้สถานี พิจารณารายการมองต่างมุมออกอากาศหรือระงับการออกอากาศได้

ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอรายการ หมายถึง องค์กรประกอบ หรือ สิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการนำเสนอเนื้อหารายการอันเกิดจากภายในตัวองค์กรที่รับผิดชอบ ได้แก่ องค์กรผู้ผลิต นโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ และกฎระเบียบของสถานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอรายการ หมายถึง องค์กรประกอบ หรือสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการนำเสนอเนื้อหารายการ อันเกิดจากภายนอกองค์กร ได้แก่ อำนาจหรืออิทธิพลทางการเมือง นโยบายรัฐบาล วัฒนธรรมของสังคมไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย
2. เพื่อให้เกิดประโยชน์ และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการจัดรายการประเภทอื่น ๆ ในลักษณะที่เป็นความคิดเสรี และเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น
3. เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดรายการในลักษณะนี้ได้เข้าใจบทบาท ขอบเขตและความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน
4. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางด้านสื่อสารมวลชน ในระบอบประชาธิปไตย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย